

Št. 18.

Ljubljana, 16. kimovca 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Deželna učiteljska konferencija. — Lj. Stiasny — Kamnik: Črkovanje na slovenskih šolah. J. Marn: Knjiga Slovenska. — Listek. — Naši dopisi: Iz državnega zbora. — Od Kolpe. — Iz litijskega okraja. — Iz kranjskega okraja. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Deželna učiteljska konferencija.

II.

Predvečer.

Teško smo čakali kranjski učitelji dné, ko se po 13 letnem prestanku zopet zberemo k skupnemu posvetovanju o težnjah domače šole, o didaktično-pedagogičnih vprašanjih in o gmotnih razmerah stanú, kateremu gre vsa pozornost in podpora tako na merodajnih mestih, kakor tudi od strani našega milega naroda.

Zaželjeni dan (1. kimovec) je prišel in voljeni odposlanci in mnogi drugi napredni tovariši prihiteli smo od vsih krajev lepe domovine naše v slovensko prestolnico. Nad sto tovarišev si je podalo bratsko roko pri veselem svidenju in obnavljala so se stara prijateljstva ali pa zvezala nova, kar je osobito na predvečer v gostilni „pri Zvezdi“ bilo videti, kjer smo se na poziv „Slov. učit. društva“ prvič sešli. Tu je bilo vse živo in naudušeno, in kaj tudi ne?

Vsakdo je imel polno torbo novic, vsak globoko vrečo željâ, a drugi zopet velik koš pritožb o ranah našega šolstva in pravnih razmerah učiteljskega osobja.

Ko se na ta način nekoliko časa prav prijateljski pogovarjamo, vstane gospod nadzornik Žumer ter nasvetuje, da bi si izvolili predsednika, ki bi imel nalog, voditi pogovore tega večera in predlaga v ta namen g. prof. Levca.

Predlog je bil z burnim odobravanjem in živio-klici soglasno vsprejet, v dokaz, kako zelo priljubljen je gospod profesor Levec med slovenskim učiteljstvom, koje mu je iz dna srca hvaležno za njegovo veliko zanimanje, trud in delovanje na ljudsko-šolskem polji.

Izvoljeni predsednik se lepo zahvaljuje za izkazano mu čast in zaupanje ter otvori in vodi posvetovanje s prirojeno mu govorniško spretnostjo in izkušnostjo. Zaznamovala sta se zapisnikarja in člani stal-

nega odbora ter naznanili posamezni navsveti, poslani gospodu deželnemu šolskemu nadzorniku. Po resnem tem delu slišali smo tudi par prav lepih napitnic na g. predsednika, na zbrano učiteljstvo itd. in gg. pevci prepevali so nam pa priljubljene domače in narodne pesmice.

III.

Prvo glavno zborovanje.

V dan prvega zborovanja je bila ob 9. uri pri sv. Jakobu slovesna péta sv. maša, kojo je daroval vodja in član c. kr. dež. šolskega sveta, prečastiti g. Tomo Zupan z asistenco, koje so se udeležili p. i. gg. člani visokega c. kr. dež. šolskega sveta, gg. delegatje in mnogo družega občinstva. Petje je oskrbel g. L. Belar s svojim zborom prav izborno, za kar mu gre neomejeno priznanje in zahvala.

Točno ob 10. uri se je začelo zborovanje v redutni dvorani. Prisotnih je bilo 44 delegatov in nadzornikov. Zbor je počastil s svojo navzočnostjo preblagorodni gospod deželni predsednik baron Winkler, gospod deželni glavar O. Detela in p. i. gg. člani deželnega šolskega sveta.

Prvomestnik skupščine, gospod deželni šolski nadzornik J. Šuman, otvorivši zborovanje, pozdravi prav prijazno vse člane konferencije ter pravi, da je sedaj tretjič, od kar velja sedanja državna uredba ljudskega šolstva, da so se odposlanci učiteljstva zbrali v posvetovanje. Bilo je to leta 1874. in 1878. Prej določena doba treh let se je raztegnila na šest let in po preteku tega časa bi morala konferencija že sklicana biti.

V prav lepih besedah pozdravlja vse došlece in se zahvaljuje gospodu deželnemu predsedniku ter deželnemu glavarju, da sta blagovolila zborovanje počastiti s svojo prisotnostjo; istotako pozdravlja častne goste, člane dež. šolskega sveta in deželnega odbora. Potem se spominja svojega prednika, ki je zaslužno deloval za povzdigo kranjskega šolstva ter prosi, da se mu ohrani hvaležen spomin. Sklicujoč

se na razpis naučnega ministerstva z dné 8. vel. travna 1872. l. (§ 12) omenja naloge deželne konferencije, po kateri ji pripada pravica, nova vprašanja v povzdigo in popolnitev šolstva razpravljati in dognati. Nadalje izraža nado, da se bodo obravnave stvarno vršile in zvesto opirale na zakónite določbe. Poudarjajoč veliki pomen učiteljskega stanu za državo in za človeštvo sploh in navdušujoč zbrane, da hodijo po postavnih potih, vabi vse prisotne, najvišjemu pokrovitelju šolstva, presvetlemu cesarju zaklicati trikratno „slavo“, čemur vsi zbrani burno pritrldijo.

Na to povzame g. deželni predsednik baron Winkler besedo ter reče:

„Došli ste sem z blagim namenom, da se posvetujete o sredstvih za povzdigo šolstva. Ker se mi vidi, da je učiteljstvo volilo najboljše moči v ta zbor, torej iskreno pozdravljam „cvet učiteljstva“. Dalje naglašá, da so izvestno vsi prošinjeni najboljšega duha in da more z zadoščenjem konstatirati, da se kranjsko učiteljstvo po točnem spolnovanji svojih dolžnostij odlikuje. On upa, da se bode tudi zboru dana naloga dobro posrečila. Učna uprava se bode zanimala za sklepe in bode posredovala, da se bodo izveli v okviru obstoječih zakonov. Zato želi zboru najboljšega uspeha! (Prisotni odzdravijo mu z gromovitimi živio-klici.)

Gospod deželni glavar O. Detela pozdravlja v imenu deželnega zastopa vse zborovalce ter naglašá, da blagor naroda sloni tudi na trudoljubivosti učiteljstva, zato treba, da ga vsi faktorji vrlo podpirajo; tudi deželni odbor bode s pazljivostjo sledil razpravam in sklepom deželne konferencije. Sklepa z željo, da bi posvetovanje prineslo domovini obilo sadú in prida.

Gospod predsednik imenuje svojim namestnikom g. šolskega svétnika B. Hrovatha. Zapisnikarjema se izvolita na predlog g. prof. Levca vsklikom gg. delegata Petrovec in Ribnikar, katera zavzmeta na poziv predsednika svoj prostor.

V tem, ko se prestopi na 4. točko vspo-

reda: volitev stalnega odbora, stavi g. dr. Romih nujni predlog: „Deželna učiteljska konferencija izraža Njegovemu Veličanstvu najponižnejšo udanost“. Gospod prvomestnik se naprosi, da izposluje, naj g. deželni predsednik to vest na Najvišjem mestu blagovoljno naznani. Nasvèt bil je seveda radostno in z živio-klici vsprejet in g. deželni predsednik se v imeni vlade zahvali za lojalni izraz ter obljudi, da bode tej želji z veseljem ustregel.

Na to predava g. dr. F. Zupanec „o šolski higijeni“. V popularno sestavljenem izvrstnem svojem govoru razjašnjeval je g. poročevalec jako korenito in obširno vse nevarnosti, koje preté zdravju šolske mladine in razpravljal tudi o sredstvih in potih, kako more učitelj skrbeti za zdravje izročeni mu otrok. Kot strokovnjak je navajal toliko mičnih podrobnostij osobito o tem, kako se boleznij v šoli po otrocih raznašajo, da lajiki navadno vse to prezirajo, kar utegne za zdravstvo med mladino in v šolski občini res opasno postati. Vsak stavek nam je kaj novega povedal, tako, da je bilo res težko slediti g. doktorju in si hraniti v spominu lepo razvrščeno tvarino. Sklenil je svoja praktična navodila z nekaterimi razjasnili o kratkovidnosti in kazal, kako treba učiteljstvu spoznavati moči vida in kako se kratkovidnost pravilno presoja.

Skupščinarji so poslušali poučno in strokovnjaški sestavljeno berilo jako pazno ter izrekli g. poročevalcu, ki si je stekel s tem predavanjem veliko zaslugo, svoje priznanje in svojo zahvalo, z burnim odobravanjem. Ves govor je dovel konferencijo in poslušalce do prepričanja, da ga je treba temeljito proučiti, ako se hoče v zdravstvenem oziru v šoli kaj izdatnega storiti, in prav radi tega predlaga delegat g. dr. Romih, da se govor g. dr. Zupanca natisne ter razdeli med vsa šolska vodstva, da bi mogli teh nasvetov okoristiti se vsi učitelji, kar se seveda soglasno vsprejme, odbor se pa poveri, da stavi definitivne predloge o nasvetih.

Pametno bi bilo tudi, da bi se to počulo razposlalo tudi vsem krajnim šolskim svetom, kajti ti bi v prvi vrsti morali vedeti, kaj sme in kaj ne sme v šoli biti. Kaj pomaga, ako učitelj pozna vse nevarnosti, preteče zdravju šolske mladine, ako pa jih nekateri krajni šolski svéti prezirajo, če tudi jih učitelj s prstom kaže pri vsaki priliki.

Med predavanjem g. dr. Zupanca vršila se je volitev odbora po listkih in predno se je pričela, nasvetuje g. nadzornik Žumer, da bi po želji mnogih bilo umestno, voliti 15 članov v odbor, da bi bili vsi šolski okraji v njem zastopani, a g. prvomestnik se gledé na obstoječi, še veljavni opravični red ne strinja s tem nasvetom, kajti po njem more biti le 9 odbornikov. Izdelati bi se moral nov opravični red ter sprejeti novo določilo gledé števila odbornikov. Vsled tega predlagatelj svoj nasvèt umakne. Prvomestnik potem pozove zborovalce, da zapišejo na listke 9 odbornikov. Glasovi so se cepili tako, da je bilo treba ožje volitve, ker so dobili absolutno večino glasov, t. j. 21 od 41. pri prvi volitvi samo gg. dr. Romih 35, prof. Levec 32, Žumer 30, Gabršek 29, Papler 21, Šetina 21. Gg. Bezljaj, Ribnikar in Letnar so bili izvoljeni pri ožji volitvi ter je dobil prvi 29, drugi 28 in tretji pa 21 glasov.

Po končani volitvi izročili so mnogi delegatje samostalne svoje predloge g. prvomestniku, da jih predloži odboru in potem je sklenil g. prvomestnik prvo glavno zborovanje, določivši na 3. uro popoldne odborovo sejo in drugo glavno zborovanje pa na drugi dan (2. kimovca) ob 9. uri popoldne.

IV.

V deželnem muzeju.

Ob sklepu prvega glavnega zborovanja naznani g. prvomestnik, da so gg. delegatje, ki so popoldne prosti in drugi gg. učitelji povabljeni ob 3. uri popoldne ogledati si zbirke v deželnem muzeji.

Učiteljstvo je radostno pozdravilo to vabilo in se mu z veseljem odzvalo, tembolj, ker jih je bilo mnogo vmes, kojim zaradi prevelike oddaljenosti od deželne stolice do sedaj še nikdar ni bila prilika dana, ogledati si te zanimive zbirke v novem muzeji. Takoj ob določeni uri pričeli smo se zbirati v krasnem deželnem poslopju in g. Schulz razkladal nam je iz prijaznosti prav zanimivo vse razstav-

ljene predmete in oddelke. Bodi mu na tem mestu v imeni učiteljstva izražena najto-plejša zahvala na njegovi prijaznosti!

Tudi pohod deželnega muzeja „Rudolfinuma“ ostal nam bode v spominu in vsakdo bode vedel mnogo povedati doma o starinskih zanimivostih itd. *) (Dalje pr.)

*) Da bode naše poročilo bolj popolno, prosimo gg. referente, da nam prav ob kratkem (na dopisnici) naznanijo vzroke, s katerimi so svoje predloge ute-
meljevali. Ured.

Črkovanje na slovenskih šolah.

Ta metoda se prične s priučitvijo abecede. To je prvo mleko, s katerim se re-
dijo v šolo stopivši otroci. Gotovo zoperna
pijača! — Pri tej metodi se seznanjajo otroci
s črko, predno pozna glas, torej pred z
znamenjem kot z zaznamovano rečjo.
Prične se torej s tem, s čimur bi se mo-
ralo jenjati pri pouku.

Črkovanje mori duh ter je nezdravo.
Prav lahko ga zavržemo. Tudi z najboljšo
voljo prav težko pri njem dobimo kako
dobro stran. Ako bi hoteli poudarjati, da
se doseže plodonosen pravopisni pouk le
s črkovanjem, bi to bilo le dokaz pred-
sodkov ali pa premalega znanja boljših
metod branja.

Kakor poročata Dionyz 30. l. po Kr.
in Kvintilijan 40. l. po Kr., glaskovali
so že Grki in Rimljani ter glaskovanju
pridružili pisanje. Preseljevanje narodov
odplavilo je vendar to dobro metodo. Ra-
bilo se je le nenaravno črkovanje.

Prvi poskus k metodiki branja je na-
redil l. 1529. Valentin Ickelsamer v
svojem spisu „Von der rechten weys, lesen
zu lernen“. V tem spisu predlaga črko-
vanje odstraniti ter zahteva črke razlagati
po pomenu in po glasu. Ickelsamerju so
sledili Ratich, Komenski, Vensky,
Rousseau, Basedow in Pestalozzi.
— Neznano je, koliko so vplivala blago-
dejna prizadevanja omenjenih pisateljev na

slovensko šolstvo. Saj je bilo takrat še
malo slovenskih šol.

Nova doba je za slovenske ljudske šole
napočila s cesarico Marijo Terezijo.
Ta blaga cesarica, ki je osobito v zadnji
tretjini svojega vladanja vpeljala najrodo-
vitnejše in najvažnejše reforme, ustanovila
je avstrijske ljudske šole. Generalni di-
rektor šolstva je bil iz Šlezije poklicani
Janez pl. Felbiger. Le-ta izdela „All-
gemeine Schulordnung“ za vse normalne,
glavne in trivijalne šole. V vsaki deželi
naj se ustanovijo normalne, v mestih glavne,
a v vseh ostalih župnijah pa trivijalne šole.
— Na Dunaji se je že l. 1771. otvorila
prva normalna šola. Felbiger jo je pre-
osnoval po svojem. Te normalne šole so
se morali nekaj časa udeležiti vsi, kateri
so hoteli učiteljevati na drugih normalnih
šolah, tako iz Kranjskega deželni nad-
zornik Blaž Kumerdej. Prostovoljno
se je je udeležil za šolo zelo vneti vodja
šolstva na Kranjskem Ivan N. grof Ed-
ling. — Druge normalne šole pa so zopet
skrbele, da so se izučili v novi metodi
učitelji, ki so hoteli poučevati na glavnih
in trivijalnih šolah.

Felbigerjeva glavna navodila so
bila: 1.) Mladina naj se poučuje ne samo
posamezno, ampak večinoma skupno; 2.)
Prepričati se mora s pridnim izpraševanjem,
ali so učenci razumeli pouk; 3.) Pri rečeh,
katere se mora na pamet zapomniti, mora

se rabiti „Buchstabenmethode“; 4. Za vse naj se rabijo tabele, na katerih so vse reči v pravem redu in razločnosti (Tabellarisieren). „Buchstabenmethode“ je namreč to, da se zapišejo počasi razločno in redno v navzočnosti učencev začetne črke istih besed, katere si morajo zapomniti učenci. Pri napisovanju se morajo besede razločno izgovoriti in učenci se morajo navaditi, da se pri vsaki črki spomnijo takoj na besede, katere jim je izgovoril učitelj pri napisovanju. Čez nekaj časa se črke zбриšejo in učitelj se prepriča, ali so se učenci na pamet navadili ali ne. „Tabellarisieren“ je poraba spisov, s katerim se vse to, kar se mora učenec naučiti, razdeli v glavne dele, oddelke, dodatke. Tako se učenec seznanja ne samo s tem, kar mora znati, ampak tudi z vrstami, kako je druga drugi podrejena ali združena.

O učiteljski zmožnosti, o njegovem napredku in poznanju nove metode so se v istem času prepričevali vizitatorji. Razven tega so pregledovali stanje šole ter naznanjevali pomanjkljaje višjemu oblastvu. Pri nadzorovanju so se držali po predpisih praktičnega dela metodične knjige. Ti predpisi so se l. 1778. v nemškem in slovenskem jeziku posebej izdali. Napis slovenski knjigi se glasi: „Pogervajna na schulmastre inu uzhenike teh trivial- ali gmejnschuli, na katerih dopolnostjo imajo ti postavljeni visitatorji, ali spregledovauzi gledati, inu po tajsteh tarodnost teh, kateri ta mladost poduzhejo, obsoditi, u' krainsku prestavlene od gospuda Jannesa Nepom. grofa inu gospuda od Edlinga, zesarškega kamerskiga gospuda, inu svetvauza per ljubljanskim svetvanstvu. Ljubljana. Eger 1778“.

Vsak učitelj je moral te predpise znati ter se po njih ravnati. Šele potem je bil smatran sposobnim poučevati s koristjo. Da so se pa vsi učitelji izurili v novi metodi, bili so na normalni šoli v Ljubljani posebni tečajji, v katerih so se seznanili

učitelji z novo metodo. Dotične učitelje so morale, dokler so bili v Ljubljani, izdrževati občine. Kdor je hotel biti umeščen ali kdor ni hotel službe izgubiti, moral se je tega tečaja udeležiti. Ti predpisi so bili izdani za trivijalne šole, a bili so veljavni tudi za glavne šole. Zato je tudi Jakob Zupan l. 1787. šele potem, ko je naredil izpit, postal učitelj na glavni šoli, akoravno je bil deželnemu oblastvu poznat kakor dober učitelj.

Slovensko šolstvo je vsled teh prizadevanj dobro napredovalo. Ustanovljale so se povsod šole, tu ali tam celo „industrijalne“ šole. Učitelji so se tudi začeli zanimati za napredke v šolstvu v drugih deželah ter posnemati dobre šolnike. Tako je izdal l. 1808 kurat Peter Budin v Zgoniku na Primorskem „Novi kluzh ali tabla za branje inu pisanje“. *) Ta „ključ“ je v velikosti $\frac{1}{4}$ pole ter je razdeljen v več oddelkov. V prvem oddelku so besede: „Ime Jesus, angel, okn, ura, elefant, bokal, detela, figa, golob, hisha, jelen, kosa, luna, misa, noga, petelin, roka, sonze, shiba, sajz, shaga, tele, vaga, zirku, zhebula, ks“. Zraven teh besed so v drugem oddelku tem pojmom slične podobice, a zraven njih male črke. V sledečih oddelkih so velike in male pismenke v zvezi z raznimi samoglasniki, a v zadnjem oddelku so velike črke.

Ta „ključ“ je izdelan po Olivierjevi metodi. Olivier (roj. v La Sarra 1759. l., umrl na Dunaji 1815) se je veliko potrudil, da bi zboljšal metodo branja. Vstvaril je marsikaj dobrega. Njegova metoda se smatra kot uvod in prehod k glaskovanju. Ona zahteva, da pričnemo ter napeljemo otroke poiskati glasove iz svojega ali iz učiteljevega govorjenja in sicer z razločitvijo stavkov v besede, besed v zloge in te zopet v glasove. Na ta način se nauči otrok boljše govoriti. Pri izgovarjanju soglasnikov naj se v njih podpora sliši pol-

*) Ta »ključ« je bil v dobskem župnijskem arhivu. V porabo ga je prepustil č. g. župnik J. Verhovnik.

glasni e, tako da se ti imenujejo be, ce, de

Učenci se s črkami seznanijo s pomočjo podobice, od katerih vsaka kaže reč, iz katerega imena se glas, ki ga hočemo naučiti, prav dobro sliši. Otrok naj se s podobo na znamenje spomni. Glavno navodilo je bilo Olivierju kakor tudi pozneje Stefaniju, da je podlaga branju znanje glasu, za katerega se je naredila črka, kot znamenje za isti glas.

Po priučitvi črk se je učilo branje zlogov in potem branje besed. Ta metoda je bolj znanstvene vrednosti. Olivier je imel namreč 400 različnih glasov. Zaradi tega ni pridobila ta metoda veliko častilcev in posnemalcev, akoravno je zelo doslednega sistema.

Peter Budin ima v „ključu“ 26 črk. V neki drugi tiskovini brez podpisa in letnice ter brez podobice so v prvem oddelku razven zgoraj imenovanih besed še „kralj in konj za lj in nj“. Ako Peter Budin ni učil več glasov ko 28, reči se mora, da je posnel po Olivierju le dobro, slabo pa opustil. Tudi je zelo zanimivo, da so v 3.—7. oddelku tega „ključa“ same pismenke ter šele v zadnjem oddelku velike črke. Morda je celo branje združil s pisanjem. V drugi zgoraj imenovani tiskovini dobimo samo črke ter nobene pismenke.

Vsakako sta grofa Edlinga knjiga ter Petra Budina „kluzh“ za slovensko šolstvo zanimivi ter vredni, da smo se bavili ž njima nekoliko.

Lj. Stiasny — Kamnik.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Ivan Tomšič r. 4. dec. 1838 v Vinici mej Belokranjci na Dolenjskem, kjer je oče njegov Bernard bil učitelj, rodoljuben pisatelj nemški (Carniola, Illyr. Bl., Laibach. Ztg.) in slovenski (Novice, Vedež, Šolski Prijatelj, Danica) z bratom Emanuelom vred (Vid. Jezičnik XIX l. 1881 str. 11—19). Prav tako sta po očetovem in stričevem vzgledu zgodaj pisatelja postala sinova Ivan in Ljudevit, oba vrla učitelja. Janez je rad prebiral Prijatla in Danico, priljubil se A. Einspielerju, A. Zamejcu, kateri je z dr. J. Bleiweisom mu pomogel, da je prišel v Ljubljano, kjer je izvršil svoje učenje l. 1860, postal učitelj v Tržiču, od koder je l. 1868 prišel za učitelja na tedanjo normalko, sedanjo c. kr. vadnico. Na tej deluje marljivo in vspešno Ivan Tomšič še sedaj, odbornik v Slov. Matici in drugih narodnih društvih, l. 1883 poslavljen z zlatim križem za zasluge,

okrajni šolski nadzornik, slovenski pisatelj, Vrteu urednik. „Ivan Tomšič je vrl učitelj, iskren rodoljub in prijatelj slovenske mladine“ (Tovariš l. 1885 str. 59).

Šolski Prijatelj je priobčevati jel prve poskušnje mladega pisatelja, in to l. 1853 v teč. II.: Pobjljšani sin (str. 243—256). Janez Tomšič učenec. Sirotek (Pesem). Redek vrač. Tri gredičice. Sirota (Pes.). Otroci! Po ledu dersati je nevarno (str. 416).

L. 1854 ima Šolski Prijatelj t. III: Mestjan in pošten sosed (str. 44). Zgubljeni sinek. Učenec iz šole gredé (Pes.). Narodski običaji v Vinici na Dolenskem. Marija pomočnica (Pes.). Cesar Trajan in Jozve (Iz nemšk.). Plašen fantič. Cvetlica (Pes.). Zadovoljni Peter. Od Horvatske meje. Ne kradi. Učiti se je dobro. Dež. — V tem tečaju sta z očetom vred prikazala se oba sinova pisatelja, in to v

istem (31.) listu: Izplačana šala (Bernard Tomšič), Šolski zvon (Janez) in Bratovska ljubezen (Ludvik). — Zgodnja Danica l. 1854 str. 107: „Mladeneč na poti ločitve“ — na razpotju, kjer vabi ga seboj po gladki poti veselje (hudobija) na levo, po ozki pa čednost na desno. . . „Mladeneč: Čednost! za teboj grem; podaj mi svojo roko, in pelji me v tempelj sreče in zveličanja, kjer bo ves moj trud poplačan! . . . Tudi ti, ljuba mladost, stojiš poprej ali pozneje, kakor ta mladeneč, na poti ločitve svojiga življenja. Hočeš se za čednostjo ali hudobijo podati? Za čednostjo boš srečna, za hudobijo pa, oh! vekomaj nesrečna“. Janez Tomšič, učenec.

L. 1856 Danica str. 56: „Zdihljeji k Marii“ — pesem v štirih kiticah, zložil Janez Tomšič, na pr.:

O Marija v zarji zlati,

Hiti hiti pomagati!

Oh! smo revni, smo grešili.

Nismo vredni, de b' prosili;

Vender mati usmil' se nas! itd.

L. 1863 Učiteljski Tovarš: Nekoliko o nalogah. — „Potrebne in važne so naloge izvan šole; ali učitelj mora pozoren biti, da bodo tako vredjene, da tudi svoj namen dosežejo . . . Pisal sem te verstice, ker sem se sam prepričal, kako malo pazijo nekteri učitelji na pismene izdelovanja svojih učencev“ (str. 234). Ivan T. Tedaj je dopisoval tudi v „Torbico“ jugoslavenske mladosti v Zagrebu.

L. 1865 Tovarš: Pašnik. O branji koristnih knjig (str. 106). Poštevanje do sto. Iz pod Ljubelja na Gorenskem. Dopis govori o učiteljih, ki najraji nič ne beró, ki premalo beró, ki niso vredni, da bi se zvali učitelji . . . Brez branja ni nikakega znanja . . . Dopisovavci so prva potreba, da časopis ni prazen; sestavki, ki učitelju njegov težaven posel polajšujejo, so najlepša in primerniša povest učiteljskemu stanu; in en sam letnik učiteljskega časopisa je gotovo več vreden, nego vsi njegovi obrekovavci . . . Gotovo je, da dobro vravnane konferencije (učiteljski

zbori) o svoji dobi tudi obrodé dober, tečen sad itd. T. — „Tovarša veselí, da sta njegova Vedež in Klatež še drugej — in še celó pod Ljubeljem — zbudila dopisovavca, kateri bode radovednemu Vedežu sporočeval, kaj delajo učitelji na gotanski meji. Prosimo kmali kaj! Vredn. — Iz pod Ljubelja — od Teržiške glavne šole (str. 187—204). Ljudska šola na npravni podlagi. Napisal Ivan Tomšič (str. 241—246). Pašnik. O dobrem in vspešnem podduku (str. 296—7) : . . . Naše šolstvo se ne bode na bolje oberno, dokler ne bodo naši učitelji in pa duhovni gospodje, katerim mora šola enako učiteljem pri sercu biti, bolj pridno, kakor do sedaj, pedagogične časopise in druge enake spise prebirali . . . Zabadav se trudi naš verli Tovarš, zabadav donaša Schulbote razne ministerijalne ukaze in spodbudovanja k tečnejemu podučevanju šolske mladine, ako jih nikdo ne bere, se nikdo po njih ne ravná, in ako so vsa navduševanja enacih spisov nekim gospodom le — bob v steno . . . Veliko je tudi na tem, kakošna da je šolska soba, ki mora biti zerkalo lepega reda in snage, ktera se ne smeta pri podučevanju nikakor prezirati itd. (str. 319)“.

L. 1866 Tovarš: Zakaj ljudske učilnice ne zadostujejo svoji nalogi. Napisal Ivan Tomšič. Krivi so 1) starši, ako svojih otrok s šolo vred ne izrejujejo, ako niso prijateljsko združeni z učiteljem, kateremu so izročili svoj naj dražji zaklad. 2) Krivi so slabi zgledi odraščenenih, s kterimi se otroci že prav zgodaj družijo in znanijo. 3) Krivi so sem ter tje učitelji, ako je njih podučevanje pomankljivo in premalo vterjeno. 4) Največa opovira pa je podučevanje v ptujem jeziku v prvih dveh razredih, s kterim se mali otročiči berž v šolo prišedši že terpinčijo (str. 75) itd. — Svetinje (Pesem). — Poljedelstvo in kmetijstvo v ljudskih šolah (str. 165—170). Sonet (Nikol' mi sreče zvezda ni sijala). Od kdaj so ljudski učitelji. Poglavitna naloga ljudskih učiteljev (str. 380—383). — Slovenski Glasnik IX str. 302: Misli tuje

in lastne — na pr.: Naše življenje je dnevnik. Piši samo dobro vanj in razveselil te bode vselej itd. — 1) Zlati orehi slovenski mladosti v spomin. Spisal Ivan Tomšič, učitelj v Teržiču na Gorškem. Pervi zvezek (z eno podobo). V Ljubljani. Nat. in zal. J. R. Milic. 1866. 16. 126. — „Dobro vedoč, koliko veselja Ti daje knjižica polna mladih, podučnih povestic, podal se sem tudi jaz na slovensko livado; nabiral sem nekoliko časa domače cvetice, in glej — najdem „zlate orehe“, ktere hitro spletem v venec, ter Ti jih, preljuba slovenska mladost, podam s serčno željo, da bi jih rada ogledovala, vsaj bode vse le k Tvojemu pridu in k Tvoji koristi. Ako se bodem tudi nadalje prepričal Tvoje marljivosti do branja, nabral jih bodem, če Bog dá, še in vsako jesen Ti jih bom veselo prinesel. Kako bi bilo pač veselo, da imaš tudi Ti, mila slovenska mladost, knjižno zbirko, kakor jo imajo Tvoji sosedi — Nemci“ (Vid. Tov. 246).

L. 1867 Tovarš: Knjižnica ljudskega učitelja (str. 52—55). Sonet (Naj bil v ozidji tvojem bi, Ljubljana). Nestalnost (Péna je življenje naše, naglo mine, in ga ni itd.). Čertice o izreji (97). Izreja (str. 193—276). Mladost — radost. Pesem v treh razstavkih, na pr.:

Kje časi ste, ko vé mladosti leta
Vedri la ste otroško meni čelo,
Ko ptuja bila je skerbi mi četa,
Zibalo v spanje me domače selo?
Z Bogom, z Bogom, čas mladosti,
Čas mladosti, čas radosti! itd.

Slovenski Glasnik X. str. 30: Šaljivi napisi. Očetu Skopcu. Gizdalinu (120). Sveta Katarina. (Narodna: Stoji, stoji bel gradič, — Notri je en mlad kraljič; — Hujši je ko pesoglavce str. 328—9). Na primer bodi:

I. S tujim tare si glavo jezikom,
Revež! lastnega pa še ne zna!
Vedel naj bi, da kot zajcu boben
Puhla tujščina se mu podá.

II. Kar šola mu ni dala, in tud' modrice ne,
Dajejo mu krojači — kdo tega ne umé!

„Primorski Ilirjan“ l. 1866 in „Primorec“ l. 1867 imata nekteri dopis njegov; posebej pa je prišla na svetlo knjižica: Poboljšani sosede ali sadjereja v pogovorih za domače ljudstvo. Spisal J. Tomšič, učitelj v Teržiču. Izdala Družba sv. Mohora. V Celovcu 1867. 8. 55. Nat. J. Blaznik v Ljubljani.

L. 1868 Novice: Deklica bolj zvita nego car. Pripovedka (str. 12). Ivan Tomšič. Šest tednov na Dunaji, ali gospodarsko-kmetijska šola za učitelje (str. 355—433), kjer na koncu pravi: „To je površen popis osnove prve kmetijske šole za učitelje, iz ktere ga častiti bralci lahko uvidijo, kaj in koliko se je učilo in kako je šola vredjena bila. Mislim, da mi bode vsak rad pritr dil, ako rečem, da je bila šola v obče tako osnovana, da si je ljudski učitelj (ako je le imel dobro voljo in ljubav do kmetijskega znanja) tudi mnogo koristnih nauk iz nje lahko zajel. Kar se mene tiče, priobčiti hočem časoma, kakor sem že obljubil, vse važnejše novice, ki si je sem na tej šoli pridobil, a častiti bralci naj je presojujejo in to, kar je dobrega tudi na svoj lastni prid obračajo. Po tem potu mislim, da bodem tudi ustrezal želji sl. ministerstva, ktero za velike stroške, ki je je imelo pri tem sila težavnem podjetji, od nas učiteljev nič družega ne zahteva, nego to, da nauke, ki se je smo na Dunaji pridobili, tudi med prosti narod kar najbolj mogoče razširjemo“. — Tovarš: Nekaj o potresih (8). Omika in podučevanje v jutrovih deželah. Književstvo hervaško: Atlas slikah k prirodopisu živinstva i bilinstva. Naravoslovni slikovani Abecedar s poučnimi stihovi. Slikovana početnica za pomnjivu dčicu. U Zagrebu (str. 61). Nравnost. Cvetice (154).

L. 1869 Novice: O mokroti in močvirnosti zemljišč (83—92). — 3) ABC v podobah in besedi za otroke. Sestavil Ivan Tomšič. Zal. Giontini. V Ljubljani 1869. 8. 12. „Pri vsaki čerki imajo te bukvice primerno podobico in poleg

tega kratek izrek, na pr. pri čerki *a* vidiš podobo angela, ki čuje nad otročičema in spodaj napis: „Angelu se priporoči, varoval te bo po noči“ itd. (Tov. str. 384 l. 1868. Novic. 416). — Besednik: O gnojnej jami ali gnojišču (7). Srenja pod lipo. Pogovor o kmetijstvu. Šest nedelj. Župnik, župan, učitelj itd. (str. 18—189). — 4) Prirodoslovje v podobah. Slovenske mladini v poduk in zabavo posvetil Ivan Tomšič, učitelj na c. k. normalki. V Ljubljani 1869. 4. Popis dodanih prirodoslovnih podob iz živalstva, rastlinstva in rudninstva str. 1—15. Slike str. 1—14. Zal. Giontini, tisk. Milic. (Tov. 337. Novic. 366; cf. Kako se Tomšičevo „Prirodoslovje v podobah“ v naših ljudskih šolah z vspehom rabi? Tov. 1870 str. 286). — Tovarš: Novo leto. Pesem, zložil E. T., napev J. Tomšičev (Priloga k l. 24). — 5) Navod, kako naj ravnajo posamezni kmetje in celesoseske z gozdom. Slovenskim soseskam in kmetom (nemški spisal Mavricij Scheyer, bivši nadlogar), poslovenil Ivan Tomšič. Na svetlo dal deželni odbor kranjski. V Ljubljani 1869. 8. 43. Nat. J. Blaznik. — 6) Naznanila. Na svetlo dala c. k. kmetijska družba na Kranjskem. V Ljubljani 1869. 8. 120. Zv. I. Sloven. nemški. Nat. Blaznik. L. 1870. Zv. I. str. 167. Zv. II. str. 45. Dodatek str. 51. L. 1871. Zv. I. str. 47. Doklada str. 59 itd. Slovénil I. Tomšič.

L. 1870 Besednik: Srenja pod lipo. Sedma — enajsta nedelja. Pogovor o kmetijstvu (str. 4—189). Ne prevzemi se pre-

zgodaj (Sultan Oskan II). Iz malega naraste veliko — Kmetija tam veliko zdá, kjer delo, pridnost je domá (127)! Cvetlice (150), o katerih pravi naposled: „Gotovo bi bilo žalostno in pusto, ako ne bilo drobnih ptičkov, ne veselega njihovega petja in žvrgolenja; ako ne bi bilo pridnih, marljivih bučelic in lepo pisanih metuljev. Še veliko bolj pusto in žalostno bi pa bilo, ako ne bi imeli raznobojnih cvetic, brez katerih si ne moremo misliti zemlje, nad katero bi imeli pravo dopadajenje“. — 7) Poljedelstvo s posebnim ozirom na domače pridelke. Za prosto domače ljudstvo po najboljših skušnjah izurjenih poljedelcev spisal Ivan Tomšič, c. k. učitelj na vzornej normalki. V Ljubljani 1870. 8. 107. Izdala in založila Družba sv. Mohora v Celovcu. Nat. J. Blaznik. — 8) Zemlja (Globus) slovenski sestavil I. Tomšič. — 9) Vošilna knjižica ali vošilni listi za novo leto, godove in rojstne dneve. Slovenski mladini v porabo spisal Ivan Tomšič, učitelj na c. k. vadnici. V Ljubljani 1870. 8. 46. Zal. Giontini. „Vsak učitelj, pa tudi vsak drug, kdor ima z mladino opraviti, že davno čuti potrebo take slovenske knjižice, ki nam jo je spisal g. I. Tomšič, gotovo eden izmed najmarljiviših in v pisanji najbolj spretnih učiteljev naših. Okoli 100 pisem nam za izgled podaja ta knjižica, različnim razmeram in različni starosti primerjenih. „Venček za vezilna darila“, ki ga imamo že v 2. natisu, obsega le vošilne pesmice, Tomšičeva „Vošilna knjižica“ pa, kakor naslov kaže, vošilna pisma v prosti besedi itd. (Novic. 1871 str. 5).

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

VI.

Gospod urednik! Skoro da sem bil že zabil na Vas. Saj tudi ni čuda, ako človek v sedanjih časih in sedanjih razmerah zabi i najboljšega prijatelja. Pomisliti treba vendar: poletna vročina in pasji dnevi niso za pisanje baš vabljivi. Vrhu tega smo imeli

kopo raznih konferencij in družih zborovanj, o katerih sem pa o svojem času že povedal svoje misli. Žal, da vsak nauk ne prija vsakómu, in ker je med Vašimi čč. sotrudniki samo jeden pesimist, dosledno je, da tudi ta ne more vsem ustreči. Vender ne pustim, da bi kdo moje proizvode v obliki pesimiških (ne pesimističnih!) listov natvezal na hrbet kateremu koli —t.-ju, ki se s kakim dopisičem oglasi v cenje-

nem našim glasilu. Niti Pilat ni prišel tako po ceni v »credo« kot takšen — t. v last mojih »listov«, dobrih ali slabih. To pa le mimogredé.

Zato dalje. Bilo je tudi nekaj političnih prememb in važna deželna učiteljska konferencija, katera je skoraj tako poredkoma kot v starih časih »sveto leto«. Dandanes pa niti s »svetim letom« niso več tako skopi kot z deželno konferencijo. Nekaj bi še rekel o nemškem jeziku, katerega pouk ste tam pretresali, a oprostite, gospod urednik, da sem že sploh do tu tako dolg, dasi odločen nasprotnik »otrobovezeem«. Nisem pa povedal vseh vzrokov svojemu molku.

Še v meseci sv. Jerneja sem čital nekega dné v »Sl. N.« dopis »Od Nekod«. Tudi ta je bil vzrok, da sem zopet za nekaj časa porinil pero v stran in si podaljšal — počitnice. Take stvari pač ni možno kar tako prezreti ali požreti. Treba je barem nekoliko premisleka. Ker ste pa Vi, gospod urednik, povedali v repliki »pro domo« skoro vse moje misli o ti stvari, dodam jaz samo še to:

Sicer pesimist, vendar mislim, da je središče naše zjedinjene ali nezjedinjene Slovenije bela Ljubljana. Prvi sad zjedinja je izvestno naša »Zveza«, naš ponos. Jasno kot beli dan je potem, da mora biti tudi središče »Zvezi« Ljubljana, kar danes ni. Glasilo »Zveze« bi torej moralo izhajati tam, kjer bi morala »Zveza« imeti svoje središče; glasilo njeno bi pa moral biti oni učiteljski list, ki izhaja v Ljubljani. Bodi že glasilo »Slovenskega učiteljskega društva« tako ali tako, resnica je, da »Tovariš« izhaja že 31. leto, preživel je že mnogo hudega in v najhujših časih držal je krepko in vstrajno slovensko zastavo. Njegov duševni oče in ustanovitelj g. A. Praprotnik je odličan slovenski šolnik, v katerega naj bi se ugedali v šolskem in narodnem oziru učitelji slovenski.

Resnica je tudi, da je list mnogo boljši, odkar je spremenil »glavo« in urednika. — Nočem se Vam laskati, in tudi ni potrebno. Dobro delo se samo hvali. Rečem pa, da list ne neha, tudi če se še celo desetletje pasejo prej imenovane nenaravne razmere. (A premenile se bodo.) »Tovariš« ne neha — da govorim s prof. Stritarjem — tudi če ga imava sama pisati in sama brati. Punctum.

Sicer sem pa tudi že povedal svoje in mnogih tovarišev misli o tem, da se take stvari obešajo na veliki zvon v političen list. Vsled tega, da kdo sploh kaj piše, ne bode še imel slovstvenih zaslug; ako se pa stvari odločno učiteljskih zadev postavljajo v javnost, imenovali bi tako početje naravnost herostratstvo. O učiteljskem ugledu se sicer mnogo govori in piše — a stori pa bore malo. To pač ni solčna stran našega življenja, in to stran motreč človek mora biti — če tudi nehoté — pesimist. — Gospoda! Pokazal bi lahko nek drugi stan, ki je našemu najbližji, a mi smo gledé varovanja svoje avtoritete daleč od njega. Lahko je priporočati več takta v kaki zadevi — mimogredé naj tudi omenim, da se o taktu lahko veliko govori, a malo pove — lahko je tudi zabavljati temu ali onemu listu. Tudi mi bi lahko marsikaj rekli, a pustimo to.

Če se lista ne moreta zjediniti — Bog daj, da bi se — za to pač ni treba, da se cepimo učitelji. »V tem taboru je zjedinjena Slovenija«, pisal je poročevalec o zborovanju »Zveze« v Trstu. Ni treba torej zaradi malih nebitvenih razlik rušiti dične zgradbe.

Toliko brez vseh zlih namenov, le naši sveti stvari v korist želel je povedati

Vaš

pesimist.

Naši dopisi.

Iz državnega zbora. (Dalje.) Baš to pojevanje družbinskega življenja pa je glavni vzrok množiče se vzdijvanosti — poudarjam izrecno — nekega dela naše mladine.

Ali čim manj je mladini obitelj, tem več bodi ji šola.

Seveda, ne smemo si prikrivati, da ljudska šola ne more družbinskih razmer zboljšati sama. Povoljnih uspehov bodeimo le dosegli, če cerkev, šola in dom skupno delujejo pri vzgoji mladine. (*Zelo res! na desni.*) Državi pa je tudi dolžnost odstraniti vse, kar ovira složno skupno delovanje teh činiteljev, ali pa mu je vsaj na poti. (*Bravo! na desni.*) Z velikim veseljem pozdravljam torej besede, ki jih je govoril g. poročevalec grof Pininski o gojitvi npravno-verskega duha pri vzgoji in o tem, da bi se po pravici ustrezalo željam katoliške cerkve, kakor tudi vzvišene besede Nj. ekselence gospoda naučnega ministra o pomenu šolske molitve. (*Bravo, bravo! na desni.*)

Kar se pa tiče šole same, bi poudarjal, da so nekateri učni predmeti posebno sposobni vzgojevalno vplivati, in sicer vera, pouk o materinščini in zgodovinski pouk z domovinoslovjem.

Sicer je umevno, da se tukaj ne morem spuščati v pedagoške razprave, vendar pa bi rad nekaj malega opomnil.

Bogaboječnost, zaupanje v Boga, spoštljivost, ponižnost, ljubezen, okrepijo gotovo npravno razsodnost in čistijo mišljenje.

Pouk o materinščini zavzema odlično mesto v vzgojevalnem pouku. Središče tega pouka je berilo. To šele seznanjajo otroka z jezikom njegovega naroda, mu podaja misli, jezik mu vzbuja razne čute, sočutje se dramatično sklepi se delajo, načela se vstvarjajo, volja se spravlja na dobro.

Glavni delež vzgojevalnega pouka gre tudi zgodovinskemu pouku z domovinoslovjem, s katerim se

naj posebno goji ljubezen do cesarja in domovine. (*Priznanje na desni.*)

Ljubezen do domovine se opira najprej na ljubezen domačije in pouk o domačem kraju se mora torej z vso odločnostjo gojiti. Otrok naj se uči svojo domačo zemljo v vsi njeni krasoti in njenem bogastvu spoznavati in ljubiti.

Govorec o tem predmetu si ne morem kaj, da bi ne navedel nekega bolj splošnega ukaza, ki se je v preteklem letu očitno vsled posebnega slučaja izdal gledé na gojitev zgodovinskega pouka na ljudskih šolah načelnikom okrajnih šolskih oblastev.

Priznavam, da se popolnoma strinjam z vsebino tega ukaza, a ob enem pa moram tudi reči, da sem se jako zavzel, da je ta ukaz, kojega uvod pač nikakor ni mogel meriti na ljudske šole po Spodnjem Štajerskem, dal predsednik več okrajnih šolskih svetov po Spodnje Štajerskem šolskim vodstvom v taki obliki, da se je moralo in se je tudi v istini napačno sklevalo. (*Poslanec Klun: Čujte!*)

Prosil bi dovoljenja, da smem v pojasnilo prečitati uvod ukaza in nekatere stavke iz uvodnega članka, ki se je spisal vsled tega ukaza. (*Podporočevalec dr. Beer: Od koga je ukaz? Od vlade?*) Da, od ministerstva. Uvod slove (*čita*):

»Es wurde die Wahrnehmung gemacht, dass viele aus Volksschulen mit nichtdeutscher Unterrichtsprache zur Aufnahme in die k. u. k. Militärschulen kommenden Knaben eine erstaunliche Unwissenheit über die wichtigsten Momente der Geschichte der österreichisch-ungarischen Monarchie und des allerdurchlauchtigsten Herrscherhauses an den Tag legen«. (Dalje prih.)

Od Kolpe. (Dalje.) V zgodovinskem pouku ozirati se je posebno na avstrijsko zgodovino in na zgodovino naše presvetle vladarske hiše. Kar zadene učno stvarino, je v preteklem šolskem letu marsikateri učitelj v kakem predmetu nekoliko zaostal. Res je, da je bila kriva temu nenavadno huda zima in epidemične bolezni, vendar je opomniti, da se mora učna stvarina razdeliti na celo leto, in kadar kaka nepravilika ali nezgoda ovira dosego učnega smotra, naj učitelj po svoji previdnosti izbere najvažnejše in najpotrebnejše točke v zaostalem predmetu.

Ženska ročna dela naj se vpeljejo, kjerkoli je mogoče; o dotičnem ukazu govoriti hoče g. predsednik pozneje. K dobremu uspehu pa mnogo pomaga dobra disciplina v šoli. Največ se mora otrokom zlasti na kmetih le v šoli v glavo vbiti, ker doma nimajo časa, da bi se učili. Pri deci učitelj tedaj skrbi, da otroke med poukom vzdrži mirne in pazne. Kjer ni miru in paznosti, je trud podvojen in skoraj brezuspešen. Skrbeti je učitelju tudi za zdravje otrok; gleda naj na red in snago pri mladini in v šolskem poslopi. Pomladi naj učitelj s primernimi besedami otroke opomni na varstvo ptičev in na pokončevanje škodljivih mrčesov, kakor nam to veleva zakon od

17. dne rožnika 1870. l. Kmetijski pouk je jako potreben, in učitelj more s pomočjo šolskega vrta v tej stroki mnogo koristiti. Veselo znamenje je, da se nekateri učitelji zlasti s sadjarstvom hvalevredno pečajo. Dotičniki so dobili za vlansko leto precejšnje podpore, drugi pa jih smejo letos pričakovati. Kjer še ni tega pouka, naj se vpelje, saj imajo že vse šole vrte, izvzemši Štrekljevec.

Uradni spisi so bili večinoma v lepem redu. V tednik naj se učna stvarina vpisuje določeneje in natančneje. Šolske knjižnice štejejo po nekodi še prav malo knjig. Voditelji naj skrbé, da bode število knjig vedno naraščalo. Vsaka šola naroči si »Vrtec« in knjige družbe sv. Mohorja. Slednjič g. nadzornik zahvali še one gospode, kateri so poslušali njegov vlanski nasvet, da naj se vpelje po šolah tudi cerkveno petje, da bodo pri šolskih mašah peli otroci. Prav ganljivo je poslušati petje nedolžnih otrok; s tem petjem si šola kolikor toliko tudi pridobi ljubezen in naklonjenost roditeljev. Gospod prvomesnik trdno upa, da se bode v bodočnosti po vseh šolah prav marljivo gojilo cerkveno petje in da bodo pri šolskih mašah popevali izključno le šolarji.

Zdaj prebere g. nadzornik najvažnejše ukaze in naredbe c. kr. šolskih oblastev. Pri vseh ukazih pod g. nadzornik natančna pojasnila. — Po tej točki dnevnega reda zapusti zborovanje predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta, blagorodni gospod dr. Frančiček Hinterlechner, kateri nas je počastil s svojo navzočnostjo. Gospod prvomesnik mu nazdravi s trikratnim »živio«.

Četrto točko dnevnega reda: »Razdelitev učne stvarine iz realij za posamezne kategorije ljudskih šol« je izdelal stalni odbor na podlagi pismenih izdelkov, katere so bili za vlansko konferencijo naredili nekateri gospodje učitelji. Gospod Šest referat glasno prebere. Pri vsakem razredu, resp. oddelku je pridejal g. nadzornik potrebna pojasnila. Skupščina vsprejme soglasno to razdelitev in gospod nadzornik dostavi, da jo bode poslal v prepis vsem šolam, ako jo bode odobril vis. deželni šolski svet.

(Konec prih.)

Iz litijskega okraja. (Konec.) Takoj po obedu otvori g. Ravnikar, kot predsednik, zborovanje učiteljskega društva za litijski okraj. Naznani, da bode zaradi kratkega časa (imeli smo namreč ves popoludan skušnje za koncert) izostalo poročilo o tretji glavni skupščini »Zveze slovenskih učiteljskih društev« v Trstu, ker je to poročilo itak že vsak bral po šolskih listih. Pač pa prosi, da naj blagovoli tajnik g. Adlešič poročati o delovanji društva, kar omenjeni gospod tudi stori. Delovanje je seveda še skromno — vsak začetek je težak — vendar je pa društvo v prvem letu dvakrat zborovalo in sicer 19. listopada l. l. v Litiji in 14. vel. travna t. l. v Zatičini. Podrobnosti o teh zborovanjih so bile že naznanene po šolskih listih, zato jih jaz tu navajal ne bodem. Društveno

stanje je seveda tudi še slabo — pa ne obupati, saj vemo, da »zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača«. O društvenem stanju poročala je izvrstno v gladki, lepi slovenski besedi gdč. Podkrajšek. Dal se jej je tudi »absolutorium« brez pregledovanja računov. Omenila je, da ima društvo 36 pravih in 1 podpor-nega uda; to je g. nadzornik Bezljaj. Od teh jih je plačalo udnino 26. Po sklepu tega poročila predlaga g. Likar, da naj se z vsklikom voli prejšnji odbor, kar tudi obvelja, samo namesto gdč. Podkrajšek voli se za blagajničarico gdč. Demšar. Na to zaključí g. predsednik zborovanje, spominjajoč se našega presvetlega vladarja, kateri je največji zaščitnik šole in učiteljev in kateri nam je dal pravice, da se smemo družiti v društvih. Trikratna slava in živio zadonela je po sobani, učiteljstvo pa je naudušeno zapelo cesarsko pesem. Takoj na to smo se podali nazaj v šolo, kjer smo poskušali pesmi, katere smo zvečer pri koncertu peli. Za učiteljstvo je bil to težaven, utrudljiv dan, pa vsak je rad in z veseljem se trudil, saj je šlo za čast in povzdigo našega stanu.

Še pred osmo uro so se jeli polniti prostori gostilne »na Pošti«, kjer je bil ta dan napovedan koncert učiteljskega društva. Od blizo in daleč prihajali so šolski prijatelji in prijatelji učiteljev, da so bili kinalu vsa soba in stranski prostori napolnjeni. Pa še več občinstva bi se udeležilo našega koncerta, da ni ravno ob času, ko so se nekateri odpravljali hudo deževalo.

Točno ob 8. uri stopi g. predsednik društva na oder ter v izvrstnem govoru pozdravi vse navzočne, takoj na to pa nastopi moški zbor ter zapoje Nedvedov »Popotnik« s samospévom (g. Bartl) in čveterospévom (Bartel, Ravníkar, Likar, Čampa). Ta pesem sicer ni šla tako, kakor ki imela iti, pa pomisliti je treba, da smo imeli samo jedno skušnjo in da smo bili utrujeni od dolgih zborovanj. Druga točka koncerta je bila Volaričeva pesem »Pri zibeli« za mešan zbor. Pela se je dobro, kar je tudi občinstvo s ploskanjem naznanjalo. Morala se je ponavljati. Tudi Gerbičev čveterospév »Pod lipico«, katerega so peli Bartel, Ravníkar, Likar in Čampa, odobravalo je občinstvo z bučnim ploskanjem. Ravno tako je tudi občinstvu jako ugajala pesem našega pevovodje g. Bartelja »Nazaj v planinski raj« z bariton-samospévom (Likar) in čveterospévom (kakor zgoraj). Skladatelj moral se je pokazati občinstvu, katero ga je naudušeno pozdravljalo. Ena najlepših točk pa je bil samospév Fr. S. Vilharja: »Nezakonska mati« za sopran, katerega je pela s krasnim, v srce segajočim svojim glasom gdč. Dolinar. Kakor očarani in okameneli bili so poslušalci in šele ko je odzvonel zadnji glas iz ust ljubke pevke, vzdramili so se ter niso mirovali pred, dok da jih je razveselila še z jedno pesmijo in sicer s pesmijo »Srce« od ravno istega skladatelja; in tudi to je morala ponoviti. Na glasoviru jo je spremljal g. Bartel. Za tem je prišla na vrsto Gerbičeva pesem

»Klic pomladni« za mešan zbor, katera se je morala na željo občinstva ponavljati, ravno tako tudi Eisenhutova »Ustaj rode«. Lepa točka bil je tudi »Venec slovenskih pesmi za gosli« (I. gg. Čampa in Šilc, II. gg. Rojina in Likar), cello (g. Slanc) in čveteroročno igranje na glasovir (gdč. Kronabethvogl in g. Plhak). Predno se je ta točka pričela, stopi na oder g. Ravníkar ter v imeni učiteljskega društva pričujočega g. skladatelja oziroma sestavljevalca okrajnega komisarja g. Parmo naprosi, da naj blagovoli on vodstvo te točke prevzeti, čemur je občinstvo prav živahno pritrdjevalo. Slednjič se omenjeni gospod uda občni želji in ko stopi na oder, ni bilo pozdravljajočega ploskanja ni konca ni kraja. Da se je izvajala ta točka pod tako izvrstnim vodstvom izvrstno, mi ni treba poudarjati; morala se je ponavljati. Na vrsti je bila še zadnja točka: Volaričeva pesem »Lahko noč«. Tudi ta se je pela prav dobro, kar je občinstvo zopet naznanjalo z burnim ploskanjem. Končan je bil tedaj koncert in pokazali smo, da nismo sicer umetniki, kateri se bavijo samo s petjem in godbo, pač pa, da smo stori-li kolikor se je dalo pri naših okoliščinah storiti. Sklenili smo pa tudi, da se hočemo še pokazati v javnosti in si pridobiti lepših uspehov, kakor so bili ti. K temu pomagaj Bog! Po koncertu pel je kvartet: Bartel, Horvat, Likar, Šilc še mnogo pesmi občinstvu v veselje, dokler ni prišel čas odhoda. Bil je lep večer, večer, kateri se lesketa v spominu kot svitla zvezda sicer mračnega našega življenja. V naših srcih pa se je vzbudilo upanje, da bodeimo imeli še več takih lepih in lepših večerov.

Janko Likar.

Iz kranjskega okraja. (Konec.) Vzgoja mladine ima pravo podstavo in se otroci v verskem in državljan-skem oziru dobro vzgajajo. Vedenje otrok zunaj šole je večinoma spodobno, le v par krajih imajo navado prosjačiti. Ker otroci take krajezarje skoraj vselej zapravijo, zato naj se strogo zoper to deluje. Tudi zoper žganjepitje naj se učitelj bojuje, ker ravno v našem lepem okraju se prebivalstvo manjša, in sicer vsled žganja, kakor dokazujejo zdravniki in ogromne številke žganjarskega davka. Žal, da dobimo, ako vprašamo otroka, kdo mu je žganje dal, odgovor: Oče. Učitelj naj skuša pridobiti zaupanje otrok, kar mu bode dalo moč, tudi v dobi, ko šoli odrastejo, zoper to zlo se vojskóvati.

Iz vedenja učiteljskega osebja se razvidi, da ve ceniti svoj stan in da gleda na svoj ugled, med seboj pa naj živi složno. Naš stan je vzvišen in važen, zato naj vsakdo misli na ves stan, ako mu ni kaj prav in preneha naj nesloga, ki se še sem in tje kaže. — Disciplina šolska je pri nekaterih učnih močeh prav vzgledna; važno je pa, kako se doseže. Le disciplina, ki se pridobi z ljubeznijo, je kaj vredna, s strahom pridobljena ne velja nič. — Pouk je v obče poveljen in mnogo boljši od vlani, k čemur pa je veliko pripomoglo dobro zdravstveno stanje učiteljev in otrok. Največji napredek je v pisanji, kjer so se

dosegle jednotne oblike, in v pismenih izdelkih. Jezik mora biti vsikdar pravilen. Pouk je večinoma jednoten, a brez izjem tudi ni.

Pri posameznih predmetih opomni g. nadzornik najprej, da se nazorni nauk na nekaterih šolah jako dobro goji. Ta nauk je važen, ker se uče otroci misliti in opazovati, kar mu je glavni namen. — Branje se pri začetnikih povsod uči pravilno, razven jednega slučaja. Bere se večinoma glasno in dobro. Tudi memoriranje se pridno goji, a pazi naj se, da se recitira z občutkom. V slovnici na jednorazrednicah ni mogoče mnogo doseči, posebno če so prenapolnene, a vse je dobro, kolikor se pridobi. Na štirirazrednicah naj se bolj goji analiziranje. Stavkove dele in govorne razpole morajo prav dobro ločiti, posebno oni, ki gredo v srednje šole. Pismeni izdelki so dobri in se kaže velik napredek. Pogreške naj učitelj le podčrtava, učenci pa potem sami popravijo. S pisanjem v pravopisne zvezke na jedno črto naj se pozno prične, ker prezgodnje pokvari pisavo otrokovo. Tablice naj se, ako ne prej, vsaj v drugem oddelku popolnoma odpravijo. V nemškem jeziku so na nekaterih šolah prav dobri uspehi. V višjih oddelkih se mora z otroci tudi nemški govoriti. Pri računstvu so se dosegli dobri in prav dobri vspehi. Povsod naj se rabijo isti izrazi, kot so v knjigi. Pri realijah bi bilo želeli, da si vsak učitelj napravi podrobni učni načrt. Prirodnoznanstvo goji se dobro, v zemljepisji in zgodovini pa je našel g. nadzornik dobre vspehe povsod, tudi na jednorazrednicah. G. nadzornik poda nam nekak navod, kaj in koliko naj bi se pridejalo v zgodovini, ker naše učne knjige temu ne zadostujejo. Tako navodilo je izdal mestni šolski svet do učiteljstva mesta ljubljanskega. (Primeri »Učit. Tovariši« l. 1890. stran 311). Zemljevida okraja še nimamo. Dobro bi bilo, ko bi naši odposlanci pri deželni konferenciji predlagali, da ga višje oblasti prirede. V lepopisji je velik napredek, le pisava je sem in tje pretanka. Tudi riše se dobro, in posebno lepi vspehi so se na štirirazrednicah v prostem risanju dosegli. Istotako napredujejo ročna dela; vendar bi se morala na več šolah gojiti.

K sklepu svojega poročila pravi g. nadzornik, da je vse govoril le v prid učiteljstva in šole ter naj se tudi blagovoli kot tako sprejeti.

Na vrsto pridejo referati. Prvi poročila g. Papa »o učnem načrtu za drugi deželni jezik na štirirazrednicah«. Po kratki debati se poročilo vzame na znanje.

G. Rozman poročila v imeni dotičnega odseka »o določitvi učne tvarine za realije na jednorazrednicah«. Referat se odobri.

Med zadnjim branjem vstopi c. kr. okrajni glavar g. dr. M. Gstettenhofer z c. kr. okrajnim zdravnikom g. dr. Edv. Šavnikom. G. predsednik ju prav srčno pozdravi, na kojem pozdravu se g. okrajni

glavar zahvali s za učiteljstvo prav lepimi, veselimi besedami.

Potem predava g. dr. Šavnik »o šolski higijeni«. Njegovo temeljito predavanje sprejme se z živahnim odobravanjem. Ker je pa g. doktor obljubil svoj spis v »Učit. Tovariši« razglasiti, ne bodem govoril o njegovi vsebini.

Ura bila je poludne in g. okrajni glavar se prijazno poslovil od nas. Tudi g. dekan in duhovni gospodje odidejo. G. doktor pa nam še razjasni ukaz o spričevalih o stavljenih kozah, koja morajo vodstva pri vstopu otrok v šolo zahtevati.

»Poročila o učilih v zmislu zadnje okrajne konferencije,« o kojih bi imel poročati g. Rozman za jedno-, g. Jelenc za dvo-, gspđ. Wohinz za tro- in g. Kmet za štirirazrednice, se ne bero, temuč se »en bloc« sprejmó.

Učne knjige obdržimo stare, le štirirazrednice dobe za 4. razred drugo berilo, ker je sedanje pretežko.

Od predsednika knjižničnega odbora smo zvedeli, da je knjižnici od zadnje konferencije priraslo 58 zvezkov, med temi 25 muzikalij in 1 atlant. G. Kramar je daroval Schillerjeva dela, na kojem daru se mu skupščina toplo zahvali. Knjižnica je imela dohodkov 147.54 gl., troškov pa 140.13 gl. torej ostane v blagajnici 7.13 gl. Na novo se naroči na pedagogični časnik »Volksschule« in nakupiti so se sklenila Kneippova dela. Na željo knjižničnega odbora se bode na znanjeval od sedaj prirastek knjig v »Učit. Tovariši«. Odbor ostane dosedanji. — Pri volitvi v stalni odbor sta bila po listkih voljena prvič g. Kragl, koji je izmed 43 glasov dobil 32, in g. Papa z 22 glasovi. Pri ožji volitvi med gg. Jelencem, Režekom in g. Vavkom voljena sta bila poslednja dva. — Še bolj živahna pa je bila volitev treh odposlancev k deželni konferenciji radi premnogih kandidatov, tako da je pri prvi volitvi le g. Kragl z 32 glasovi srečno skozi zlezal: med gg. Jelencem, Levičnikom in Vavkom bilo je treba ožje volitve. Voljena sta bila g. Vavken z 39 in g. Levičnik s 24 glasovi, g. Jelenc je s 23 glasovi propal. Vsi trije izvoljeni se spodobno za hvalijo na skazanem zaupanju.

Ker ni bilo nobenega samostalnega predloga, sklene g. predsednik zborovanje s trikratnim »živijo« presvetlemu vladarju Frančišku Josipu I.

G. Papa se v imeni skupščinarjev zahvali g. predsedniku na spretni in nepristranski volitvi zborovanja.

Skupno smo obedovali v gostilni g. P. Mayr-ja ml., kateri je nam na čast svoj vrt s cesarjevo podobo in premnogimi zastavami ukusno ozalšal. Da nam je z dobro jedjo in s svojo obče znano izvrstno kapljico postregel, mi pač ne bi bilo treba praviti, ali zakaj bi ne pohvalili, kar je hvale vrednega, saj je »jesti in piti pol življenja«. Po obedu nas je počastil tudi c. kr. notar g. V. Globočnik, ud c. kr. okrajnega šolskega sveta. Tudi gg. katehetje so se v našo sredino povrnili. Mej napitnicami nam je najbolj ugajala g.

notarjeva, ki je govoril o važnosti učiteljstva in vzvišenem poklicu učiteljevem za domovino in državo. Najboljšega vspeha pa je želeli nاپitnici g. nadzornika, v koji nam je prav topla priporočal slogo.

Naše slavčke je pa menda vzela huda, mrzla zima, ali pa nam je hudobni Italijan vse polovil in v svoj nenasični želodec pomašil, da nismo nobenega slišali.

Tembolj pa nas je razveselil godbeni kvartet Cvirn-Jezeršek - Kmet - Maly. Kar presenečeni smo poslušali njihovo izvrstno igranje. Gotovo bi lahko v vsakem društvu nastopili, in častno bi rešili svojo zadačo. Na svidenje prihodnje leto! — Brzobjavno nas je pozdravilo učiteljstvo stolnega mesta Ljubljane in g. Rant, ki je na Dunaji v tečaji za deška ročna dela. —

yz.

Društveni vestnik.

Vdovsko društvo. Dne 4. kimovca se je vršil občni zbor učiteljskega vdovskega društva v Ljubljani, v hiši dr. Ahačiča na Starem trgu št. 13.

Po sv. maši, katero je služil ob 8. uri v cerkvi sv. Jakoba č. g. prošt dr. Anton Jarc, se je zbralo 38 udov tega društva k rednemu občnemu zboru.

Ob 10. uri otvori predsednik zborovanje s prišrčnim pozdravom na došle ude, spominjajoč se ob jednom s toplimi besedami pokojnega Fr. Govekarja, bivšega večletnega člana, odbornika in marljivega tajnika vdovskega učiteljskega društva. Omenja tudi v kratkih potezah njegove velike zasluge za razvoj društva ter pozove končno navzočne, da v znak spoštovanja in žalosti vstanejo.

Dalje poudarja, da je bilo društveno stanje v minoletem letu jako ugodno, da se ima zabeležiti zopet precejšen napredek glede števila udov in gledé premoženja, koje slednje se je pomnožilo za 1284 gld. Vlani se je sklenila sicer prememba društvenih pravil, a ista se niso odobrila iz že po tajniku naznanjenih vzrokov, kar je menda večini društvenikov itak po volji in ostalo bode vsaj za sedaj vse pri starem.

Tajnik Matej Močnik čita svoje obširno poročilo, iz katerega se razvidi, da je bilo v minolem letu 5 odborovih sej, pri katerih se je razgovarjalo o različnih društvenih stvareh ter so se sprejemali ali nesprijemali novi udje. Oglasilo se jih je 16, a sprejelo le 13, da broji vdovsko društvo sedaj 94 udov.

Koncem svojega poročila še priporoča vsem učiteljem, ki želé društvu pristopiti, da zdravniška spričala in druge priloge kolekujejo, da zadosté postavnim terjatvam. Poročilo se vzame brez ugovora na znanje.

Društveni blagajnik, tudi Matej Močnik, poroča o denarstvenem stanji vdovskega društva. Iz jako marljivo sestavljenega poročila se razvidi, da sta znašali vstopnina in letnina 1027 gld., obresti od obligacij 1924-7 gld., obresti od kapitalov 24 gld. in različna povračila 193-65 gld. Ako se semkaj prišteje še ostanek l. 1890. in sicer 351-43 gld., je bilo skupnih dohodkov 3530-78 gld.

Stroškov je bilo za vdove in sirote, različna posojila, ekvivalent itd. 3117-23 gld.

V hranilnico se je na novo vložilo 1230 gld., da znaša skupno društveno premoženje sedaj 50.299-08 gld.

Blagajnikovo natančno poročilo se vzame pohvalno na znanje. Dotične račune pa imajo pregledati društveni člani gg. Armič, Cepuder in Kokalj.

Blagajnik predlaga, da bi se odpustila letnina za l. 1892. vsem onim udom ustanovnikom, ki že 30 let redno in vestno izpolnjujejo društvene dolžnosti in podpira svoj predlog s tem, da ni letos posebnih prošenj za podpore, da je društvena blagajnica v jako dobrem stanji, da bodo društveniki - ustanovniki imeli vsaj nekoliko koristi od društva, zlasti oni, kateri nimajo družine in ne bodo zapustili niti vdov niti sirot. Ta predlog se vsestransko podpira in jednoglasno vsprejme.

Društvenik Trošt omenja še jedenkrat zasluge pokojnega društvenega tajnika Govekarja ter pravi, da mu bosta postavili občni Šiška in Ig, kjer je več let kot učitelj deloval, nagrobni spomenik. Spodobilo bi se vsekako, da bi se pridružilo v tej nameri tudi vdovsko društvo, čegar član je bil pokojni takoj od pričetka, s tem, da bi dovolilo kakí znesek kot prispevek za spomenik. Po njegovem mnenji bi zadoštovalo 30 gld. Po kratkem razgovarjanji se nasvet društvenika Trošta soglasno odobri. (Tukaj pa je omeniti, da je to le izvanreden slučaj, kajti vdovsko društvo ima namen v prvi vrsti podpirati onemogle ude, vdove in sirote, ne pa staviti spomenike pokojnim udom.)

Društvenik Adamič želi, da bi se dovolila kaka podpora učiteljevi siroti Henriku Jeromu, ki misli vstopiti v učiteljsko pripravnico.

Po nasvetu Kavčiča se mu dovoli 20 gld., toda le s pogojem, ako dostoji sprejemni izpit, sicer pa samo 10 gld. Sprejeto. Društvu želita pristopiti g. Gross Peter in g. Kalan Mihael. Gross Peter, nadučitelj v Zagorji, star 57 let, oče dveh otrok, bil je do l. 1865. že član tega društva, a je v imenovanem letu izstopil iz neznanega vzroka vplačavši že vsoto 24 gld. Po mnogem razgovarjanji članov gg. Burnika, Trošta, Vogelnika, Čerina in Lundra se sprejme kot nov ud v društvo na podlagi obstoječih pravil.

Isto obvelja za Mihaela Kalana, učitelja v Št Mihaelu pri Rudolfovem.

Društvena člana Jerše in Vogelnik naglašata, da bi bodoči odbor zlasti pri vsprejemanji starejših uč-

teljev, ki želé pristopiti vdovskemu društvu, pa imajo mlade žene, katere bi pozneje uživale mnogoletno pokojnino ter bile društvu le na škodo, jako previdno postopal ter jih le v najredkejših slučajih vsprejemal. Obvelja.

V društveni odbor za prihodnje leto sta bila vložena najpoprej vsklikom gg. proš. dr. Anton Jarc in Matej Močnik. Radi pozne ure pa se tudi drugi odborniki ne volijo vnovič, ampak ostanejo po navsetu društvenega člana g. Levičnika vsi dosedanji, in sicer: Borštnik Ivan, Čenčič Jernej, Praprotnik Andrej, Stegnar Feliks, Tomšič Ivan in Žumer Andrej.

Le namesto pokojnega tajnika Govekarja se voli društveni član Cepuder Jožef.

Na to zaključí g. predsednik zborovanje z željo, da bi se v prihodnjem letu zopet zdravi in veseli sešli. Društvenik g. V. Burnik pa zahvali predsednika na trudu, ki ga ima že toliko let z obilnimi opravili vdovskega društva ter pozove navzočne, da mu v znak priznanja zakličejo slava in živio, kar se takoj zgodí.

J. Cepuder.

Iz kamniškega okraja. »Kamniško učiteljsko društvo« bode zborovalo dné 1. vinotoka t. l. ob 1/210. uri dopoldne v Kamniku po sledečem vsprejedu:

- 1.) Nagovor predsednika.
- 2.) Prepariranje živalij za šolsko rabo. (Poročevalec g. Burnik.)
- 3.) Poročilo o »Zvezinem« zborovanji v Trstu. (Poroča g. Stiasny.)
- 4.) Nasveti.

K obilni udeležbi vabi *odbor.*

Iz Gorice. Vabilo. Občno zborovanje »učiteljskega društva za goriški okraj« bode dné 17. kimovca ob 9. uri predpoludne v Gorici v Čitalnici.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo o društvenem delovanji.
- 2.) Pregled letnega računa.
- 3.) Volitev društvenega vodstva.
- 4.) Posamezni predlogi in nasveti.

Po zborovanji skupen obed in pohod v razstavo.

K obilni udeležbi uljudno vabi *odbor.*

Vestnik.

Osobne vesti. G. Štefan Primožič, četrti učitelj na štirimrazrednici v Postojini, dobil je na isti šoli tretje učno mesto. G. Maks Ivanetič, učitelj v Dolu, postal je stalni učitelj na Dobovci. G. Luka Albrecht, začasni učitelj v Ledinah, dobil je začasno službo na jednorazrednici pri sv. Ani nad Tržičem. Drugo učno mesto na dvorazrednici v Črnem Vrhu je dobila začasno gđ. Marija Šusteršič, drugo učno mesto v Begunjah pri Cerknici začasno gđ. Ivana Furlan, drugo učno mesto v Kropi začasno gđ. Antonija Okorn, četrto učno mesto v Senožečah gđ. Olga Wurner; mesto na deklški šoli v Postojini je dobila gđ. Irma Furlan, začasna učiteljica v Senožečah in službo v Nevljah pri Kamniku začasno gđ. I. Vičič.

Šolske tablice. Po odredbi šolske komisije so prepovedane škrlaste šolske tablice v Mogunciji v zadnjih 4 šolskih letih. Učenci naj se v tem času vadijo pisati samo na popir. Ubogim učencem kupuje mesto popir. *Napredak.*

Nov spomenik slavnemu Komenskemu misli postaviti mesto Fulnek na Moravskem. Spomenik bode stal na istem trgu, kjer je do 1871. l. stala lipa Komenskega. *Nap.*

Mednarodni zdravstveni kongres v Londonu je izdal to-le resolucijo: Zdravstvene prednosti pokončne pisave so po medicinskem opazovanji in praktični skušnji dokazane in vpeljana pokončna pisava

odpravi največkrat skrivenost in kratkovidnost. Zatorej priporočamo, naj se pokončna pisava vpelje po vseh naših ljudskih in višjih šolah. *Beseda Učiteljská.*

Nadzorniki v Pruski. V Pruski je sedaj 276 svetnih in 916 duhovenskih nadzornikov. V pruskih šolah se rabi 68 različnih beril, 96 abecednikov in 40 računice. *Posel z Budče.*

Statistika gluho-nemnic. Leta 1890. je bilo na Nemškem 95 gluho-nemnic. Inele so 611 razredov in 6370 otrok (3560 dečkov, 2810 deklic). V teh šolah je poučevalo 578 učiteljev in 64 učiteljic. V Avstrijsko-Ogrski je bilo v minolem letu 26 gluho-nemnic s 119 razredi in 1529 učenci (857 dečkov, 672 deklic). Švica je imela 14 gluho-nemnic s 45 razredi in 419 učenci; učiteljev je bilo 28, učiteljic pa 16. Ruske baltiške pokrajine so imele 4 gluho-nemnice s 15 razredi in 148 učenci; učiteljev bilo je 9, učiteljic pa 7. *Posel z Budče.*

Zahvala. Gospod Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Logatci, daroval je tukajšnji šoli 7 gld. z namenom, da se za ta denar nakupi nekaj primernih knjig za begunjsko šolarsko knjižnico.

V imeni šolske mladine gospoda Gruntarja -- »blago dušo«, kakor ga imenuje sam pesnik Gregorčič, najtopleje zahvaljujem.

V Begunjah p. Cerknici dné 18. vel. srpana 1891.

Janko Leban, nadučitelj-voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 560

okr. š. sv. Na dvorazrednici pri Sv. Križi pri Litiji je drugo učno mesto stalno ali začasno popolniti. Dohodki četrtega plačilnega razreda in prosto stanovanje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pótém semkaj vložé do konca tega meseca.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji
dné 7. kimovca 1891.

Št. 38

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Loškem Potoku je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z letno plačo 450 gld. in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložé do dné 20. kimovca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 24. vel. srpana 1891.

Št. 886

okr. š. sv. Na jednorazrednici v Štalcarjih je stalno popolniti mesto učitelja-voditelja z letno plačo 450 gld., z dopolnilno doklado 50 gld., opravilnino 30 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vložé do dné 15. kimovca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 24. vel. srpana 1891.

Št. 415

okr. š. sv. Na novoustanovljeni jednorazrednici v Črešnjevci, sodnijski okraj Metlika, razpiše se v začetku šolskega leta 1891/92. služba učitelja-voditelja z letno plačo 450 gld., opravilno doklado 30 gld. in

prostim stanovanjem. Služba se bode namestila stalno ali začasno. V zadnjem slučaju je letna plača le 360 gld.

Prošnje naj se vložé do dné 23. kimovca t. l. pri podpisaneim uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji
dné 3. kimovca 1891.

Št. 392

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Moravčah je drugo učno mesto s plačo IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem stalno ali začasno popolniti.

Dotične prošnje naj se do dné 18. kimovca 1891. semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svet v Kanniku
dné 2. kimovca 1891.

Št. 615

okr. š. sv. Na trirazrednici v Šmariji je drugo učno mesto z dohodki tretjega plačilnega razreda stalno ali začasno oddati moški učni moči.

Obrok za prošnje do dné 1. vinotoka t. l.

C. kr. okrajni šolski svet ljubljanska okolica
dné 4. kimovca 1891.

Listnica uredništva.

G. J. L. v B.: G. ocenjevatelj Vaših »Šestdeset povestij« je spisal prav ugodno kritiko. Opazke o nekaterih izrazih so malenkostne. Vaš odgovor je

torej preobširen, da bi ga natisnili v listu, ki samo dvakrat na mesec izhaja in nam za važnejšo stvarino nedostaje prostora. Oprostite! — G. G. v Šm: V tej številki nismo imeli več prostora, torej prihodnjič. Hvala!

P. n. gospodom krajnim šolskim svetovalcem in šolskim voditeljem!

Gledé na obilo naklonjenost, katero izkazujejo gospodje krajni šolski svetovalci in šolski voditelji moji trgovini, usojam si začetkom šolskega leta opozarjati na svojo

knjižarno, trgovino s pisnimi in risalnimi pripravami, glasbenim orodjem in svojo knjižgoveznico.

V veliki zalogi imam vedno vse šolske knjige za ljudske šole, vse pisne in risalne priprave za šolsko rabo, mimo tega vsa učila, dopuščena po slavnih šolskih oblastvih, takó da se lahko točno zvrši sléharno cenjeno naročilo. — Da se lože razvidi zaloga raznovrstnih učil, pošljem tudi cenik, ako bi se zahteval.

Zahvaljujé čestite gospode krajne šolske svetovalce in šolske voditelje za dosedanje upanje, omenjam napósled, da dajem pri naročilih v gotovini primeren popust, in se priporočam za obila cenjena naročila.

Z odličnim spoštovanjem

J. Giontini,
knjižgar v Ljubljani.

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.